

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ส้มโอท่าช้อยเมืองพิจิตร

ทะเบียนเลขที่ สช 56100052

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอท่าช้อยเมืองพิจิตร คำขอเลขที่ 55100093
ทะเบียนเลขที่ สช 56100052 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2555

ประกาศ ณ วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2556

(นางปงจิมมา ธนสันติ)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อนี้มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 27 กันยายน 2555

30 ก.ย. 2556

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร

(1) เลขที่คำขอ	55100093	ทะเบียนเลขที่	สช 56100052
(2) วันที่ยื่นคำขอ	27 กันยายน 2555	วันที่ขึ้นทะเบียน	27 กันยายน 2555
(3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน	จังหวัดพิจิตร ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดพิจิตร ถนนพิจิตร – ตะพานหิน ตำบลท่าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 66000		
(4) รายการสินค้า	ส้มโอท่าข่อย		

(5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร (Som-O Thakhoi Mueang Phichit) หมายถึง ส้มโอพันธุ์ท่าข่อย ที่มีรสหวานอมเปรี้ยว เนื้อกึ่งสีชมพูอ่อน ฉ่ำน้ำ เมล็ดเล็กหรือเมล็ดลีบ บางผลไม่มีเมล็ด ที่ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์ส้มโอ : พันธุ์ท่าข่อย

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปร่าง มีขนาดผลปานกลางค่อนข้างโต ผลกลมสูง หัวมีจีบเล็กน้อย เส้นรอบวงประมาณ 15 – 22 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 700 – 1,800 กรัม

- เปลือก เปลือกบาง เมื่อแก่จัดผิวค่อนข้างหยาบ ผิวสีเขียวอมเหลือง ต่อม้ำมันใหญ่

- เนื้อ เนื้อกึ่งใหญ่ นุ่ม สีชมพูอ่อน ฉ่ำน้ำ เบียดกันแน่น หนึ่งผลมี 12 – 15 กลีบ ผงกึ่งลีบมีสีชมพูอ่อน

- รสชาติ รสหวานอมเปรี้ยว มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว

- เมล็ด มีเมล็ดเล็กหรือเมล็ดลีบ บางผลไม่มีเมล็ด

กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) สภาพพื้นที่ ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร สามารถเจริญเติบโตได้ดีและผลิตได้ในพื้นที่ ดังนี้

1.1 ปลูกได้ทั้งที่ดอนหรือที่ลุ่มที่ไม่มีน้ำขัง

1.2 ควรมีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 400 เมตร

1.3 ความลาดเอียงของพื้นที่ไม่เกิน 3 เปอร์เซ็นต์

1.4 ไม่ห่างไกลจากแหล่งน้ำชลประทานหรือน้ำธรรมชาติ

1.5 มีแสงแดดจัด

(2) ลักษณะพื้นที่ปลูก

2.1 เป็นดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนปนทราย การระบายน้ำดี

2.2 ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน 5.5 – 6.5

2.3 ในพื้นที่ลุ่ม ปลูกแบบยกทรงบนสันดิน กว้าง 6 – 8 เมตร ระหว่างร่องกว้าง 1 เมตร ลึก 1 เมตร ระยะปลูก 8 x 6 เมตร ยกทรงในแนวทิศเหนือ – ใต้

2.4 ในพื้นที่ดอน ระยะปลูก 6 x 6 เมตร หรือ 8 x 8 เมตร หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่

การเก็บเกี่ยว

(1) ระยะเก็บผลผลิตที่เหมาะสมหลังจากดอกบานในช่วง 7 – 7.5 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่ส้มโอมีปริมาณน้ำตาลเพิ่มสูงสุด โดยสังเกตจากต่อมน้ำมันหรือนวลบนผิวเปลือก การเก็บเกี่ยวส้มโอเพื่อการส่งออกต่างประเทศจะเก็บที่ความแก่ประมาณร้อยละ 70 ในขณะที่ผลยังมีปริมาณกรดค่อนข้างสูง

(2) วิธีการเก็บ ใช้มีดตัดในกรณีที่ผลอยู่ระดับต่ำ หรือใช้บันไดเป็นต้นตัดก้านขั้วและมีใบติดด้วย เพื่อความสวยงามหรือใช้จำปาซอย (จำปา คือ ไม้ไผ่โปร่ง เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว ยาว 3 – 4 เมตร ปลายข้างหนึ่งผ่าออกเป็นแฉก แล้วใช้กะลามะพร้าวขัดเปิดเอาด้านที่ผ่าให้บานรองรับผลส้มโอ วิธีนี้จะไม่มีขั้วติดมาด้วย และผลอาจเสียหายเนื่องจากคมของไม้ไผ่บาดผิว)

การบรรจุหีบห่อ

รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า

“ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร” และ/หรือ “Som – O Thakhoi Mueang Phichit”

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดพิจิตร มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสำคัญ 3 สาย คือ แม่น้ำน่าน แม่น้ำยม และแม่น้ำพิจิตร นอกจากนี้ยังมีลำคลองหลายสายซึ่งมีต้นน้ำจากทิวเขาเพชรบูรณ์ พื้นที่ของจังหวัดพิจิตรจึงเหมาะในการทำนา ทำไร่ และทำสวน โดยสภาพพื้นที่ 2 ฝั่งแม่น้ำจะเป็นแหล่งปลูกส้มโอที่สำคัญของจังหวัดพิจิตร เนื่องจากคุณภาพของน้ำดี เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการทำสวนผลไม้เป็นอย่างดี รวมถึงอุณหภูมิ แสงแดด และปริมาณน้ำฝน มีความเหมาะสม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตมีคุณภาพดี จังหวัดพิจิตรมีปริมาณน้ำฝนทั้งปีประมาณ 2,000 มิลลิเมตร และอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25 – 30 องศา

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดพิจิตรเป็นแหล่งผลิตส้มโอที่สำคัญและมีชื่อเสียงมากในเขตภาคเหนือ มีการปลูกส้มโอท่าข่อย เมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา โดยปลูกครั้งแรกที่บ้านนายบัว ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านท่าข่อย (ท่าข่อยเป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร) และการปลูกส้มโอในสมัยนั้นยังไม่มี การคัดเลือกสายพันธุ์และตั้งชื่อสายพันธุ์ จึงเรียกส้มโอที่ปลูกในหมู่บ้านท่าข่อยว่า “ส้มโอท่าข่อย” ส้มโอของผู้ใหญ่บัวมีชื่อเสียงมาก แต่ไม่ทราบว่าเขาพันธุ์มาจากไหน บางคนเล่าว่ามีพระธุดงค์มาปักกรณอยู่ที่บ้านท่าข่อย ผู้ใหญ่บัวนำอาหารมาถวายท่านหลังจากนั้นเสร็จท่านได้มอบเมล็ดส้มโอให้ผู้ใหญ่บัวนำมาปลูก บางคนเล่าว่าผู้ใหญ่บัวไปซื้อพันธุ์มาจากกรุงเทพฯ และบ้างก็ว่าได้พันธุ์มาจากพ่อค้าชาวจีน ซึ่งล่องเรือน้ำมาขายตามลำน้ำน่านเก่ามีคนซื้อนำมาปลูกในเขตบ้านท่าข่อย จึงเป็นส้มโอท่าข่อย ต่อมาครูกลับเป็นคนรุ่นลูกผู้ใหญ่บัวได้มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกมากขึ้น และได้ส่งไปประกวดที่กรุงเทพฯ ชนะการประกวดได้รางวัลผ้าลาย 1 คู่ จึงทำให้ส้มโอท่าข่อยเป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตรมีขอบเขตพื้นที่ปลูกครอบคลุมจังหวัดพิจิตร

(8) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร

(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบ ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

(9) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร ต้องปลูกในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และแหล่งพันธุ์ส้มโอต้องมาจากสวน ส้มโอในจังหวัดพิจิตร

(2) กระบวนการผลิตต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ การขึ้นทะเบียนสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูก ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร รวมทั้งต้องมีหลักฐานกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์
ส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร

ขอบเขตพื้นที่การปลูกส้มโอท่าข่อยเมืองพิจิตร ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดพิจิตร